

Stockholms
universitet

Handläggningsordning för hanteringen av frågor om vetenskaplig oredlighet

Typ av dokument	Handläggningsordning
Beslutad av	Rektor
Beslutsdatum	2018-12-06
Dnr	SU FV-1.2.1-3699-18
Giltighetstid	2018-12-06 -tillsvidare
Ersätter dokument	Riktlinjer för hanteringen av frågor om vetenskaplig oredlighet, SU FV-1.1.2-3492-14, 2015-05-28
Ansvarig förvaltningsavdelning	Avdelningen för forskningsstöd
Ansvarig handläggare	Jonas Åkerman

Beskrivning:

Syftet med handläggningsordningen är att säkerställa att frågor om vetenskaplig oredlighet hanteras i enlighet med gällande lagar och riktlinjer, samt att bidra till transparens i hanteringen av dessa frågor. Huvudsakliga mottagare är de som arbetar med hanteringen av dessa frågor inom Stockholms universitet samt andra som berörs av denna hantering.

Inledning

I högskolelagen 1 kap 3 a § stadgas att vetenskapens trovärdighet och god forskningssed ska värnas i högskolornas verksamhet. Iakttagande av god forskningssed är en grundförutsättning för att upprätthålla hög kvalitet i utbildningen och dessutom nödvändigt för att behålla allmänhetens förtroende för forskningen. Krav på hög kvalitet i den vetenskapliga verksamheten slås också fast i högskolelagen 1 kap 4 §.

Så snart misstanke uppkommer om vetenskaplig oredlighet i forskningen ska detta anmälas och skyndsamt utredas. Universitets skyldighet att utreda misstankar om vetenskaplig oredlighet stadgas i högskoleförordningen 1 kap 16 §.

Sveriges universitets- och högskoleförbund och Vetenskapsrådet har 2007 gett ut ”Förslag till hantering av misstänkt vetenskaplig oredlighet”. Dessa förslag ligger till grund för den av Stockholm universitet antagna handläggningsordning som presenteras nedan.

Syftet med handläggningsordningen är att säkerställa att frågor om vetenskaplig oredlighet hanteras i enlighet med gällande lagar och riktlinjer, samt att bidra till transparens i hanteringen av dessa frågor. Huvudsakliga mottagare är de som arbetar med hanteringen av dessa frågor inom Stockholms universitet samt andra som berörs av denna hantering.

Ansvarigt organ

Vetenskaplig oredlighet ska utredas av Etiska rådet vid Stockholms universitet som är ett fristående organ under rektor.

Anmälan om misstänkt vetenskaplig oredlighet ska göras hos rektor. Anmälan bör vara skriftlig.

För det fall anmälan om misstanke om vetenskaplig oredlighet görs till annan befattningshavare än rektor, ska anmälan skyndsamt vidarebefordras till rektor.

Rektor överlämnar anmälan till Etiska rådet för utredning.

Handläggning

Förberedande undersökning och vad som bör beaktas ifråga om offentlighet och sekretess i sammanhanget

Handläggningen vid en anmälan om vetenskaplig oredlighet bör inledas med en förberedande undersökning. Den ska syfta till att ge underlag för att avgöra om det föreligger en så stark misstanke att utredningen bör drivas vidare eller inte. Vid osäkerhet ska ärendet alltid utredas

vidare. Denna del av utredningen bör bedrivas skyndsamt och inte ta längre tid än sex veckor. Ordföranden ska i normalfallet besluta om ett ärende ska skickas till den anmälda för yttrande.

Vad som framkommit genom anmälan liksom då olika personer hörs i saken måste dokumenteras ordentligt, dels som underlag för kommande ställningstagande, dels för att den som anklagats ska kunna få del av vad som riktats mot henne eller honom.

Reglerna om offentlighet och sekretess tillåter att nedteckningar av vad som framkommer vid hörande av olika personer liksom skriftligt material som tas in inom universitetet tills vidare behandlas som arbetsmaterial. Som arbetsmaterial utgör de inte upprättade handlingar i tryckfrihetsförordningens mening och är därmed inte allmänna handlingar i detta skede.

En anmälan som kommer in skriftligen utifrån utgör emellertid en till universitetet inkommen handling och är därmed en allmän handling vid universitetet. En sådan handling kan bara sekretessbeläggas med direkt stöd av offentlighets- och sekretesslagen. Utgångspunkten i tryckfrihetsförordningen är att allmänna handlingar är offentliga.

Fortsatt process om den förberedande undersökningen inte ger anledning till fortsatt misstanke om att vetenskaplig oredlighet förekommit

Om den förberedande undersökningen inte ger anledning till fortsatt misstanke om att vetenskaplig oredlighet har förekommit ska Etiska rådet besluta att föreslå rektor att fatta ett beslut som visar detta. Ärendet är därmed avslutat. Någon laglig möjlighet att sekretessbelägga ett sådant beslut finns inte och det är viktigt att beslutet ges offentlighet, inte minst med hänsyn till den vars arbete har ifrågasatts. Om ytterligare åtgärder – såsom särskild information om beslutet e. d. – krävs för att rentvå den anklagade får bedömas i det enskilda fallet.

Vid beslut, som innebär att misstanke om vetenskaplig oredlighet inte längre föreligger, arkiveras ärendet. I akten ska material bevaras som är relevant i ärendet och som möjliggör en senare kontroll. Arkiverat material blir allmänna handlingar och kan sekretessbeläggas bara med direkt stöd i offentlighets- och sekretesslagen.

Fortsatt process om den förberedande undersökningen ger anledning till kvarstående misstanke om att vetenskaplig oredlighet förekommit

Om Etiska rådet efter den förberedande undersökningen bedömer att det finns skäl att fortfarande misstänka vetenskaplig oredlighet, ska rådet besluta om att driva utredningen vidare. Om det finns särskilda skäl, såsom brottsmisstanke e. d., att koppla in andra organ, kan rådet besluta om att avsluta utredningen. Det ska här understrykas att den interna utredningen av universitetets egna organ sker enbart med hänsyn till universitetets ansvar för kvaliteten i den vetenskapliga verksamheten vid universitetet.

Etiska rådet kan under utredningen hämta in yttrande från expertgruppen för oredlighet i forskning hos Centrala etikprövningsnämnden (CEPN). Sådant yttrande ska inhämtas om den som anmält misstanke om vetenskaplig ohederlighet eller den anklagade begär det. Dock behöver sådant yttrande inte hämtas in om rådet bedömer det som uppenbart onödigt. Etiska rådet kan utse sakkunniga som ska utge yttranden i ärendet.

Material som samlas in inom universitetet i denna fas kan, liksom material som samlats under den förberedande undersökningen vara arbetsmaterial tills vidare. Arbetsmaterial från den inledande fasen förblir arbetsmaterial tills vidare eftersom ärendet i detta fall inte är avslutat.

Även den fortsatta utredningen bör bedrivas skyndsamt. Som riktmärke bör gälla att den slutförs inom sex månader från det att anmälan inkom till rektor.

Den som är föremål för utredningen har, i enlighet med grundläggande principer i svensk förvaltningsrätt, rätt att före avgörandet få ta del av allt det material som kommit fram, så att avgörandet inte grundas på något för henne eller honom okänt.

Utredningen avslutas med att Etiska rådet lämnar förslag på beslut till rektor. Rektor beslutar inom tre veckor efter avslutad utredning. Beslutet är, enligt vanliga regler om handlingsoffentlighet hos myndighet, allmän handling och varken kan eller bör sekretessbeläggas. Om beslutet innebär att vetenskaplig oredlighet inte är belagt är det viktigt att beslutet görs känt, med tanke på den utpekade forskarens vetenskapliga renommé. Av beslutet ska framgå vilka skäl som legat till grund för beslutet.

Om vetenskaplig oredlighet visar sig ha förekommit, bör beslutet klart och tydligt ange vad för slags oredlighet i det vetenskapliga arbetet som utredningen har belagt.

Uppdragsforskning kan omfattas av sekretess vid universitetet då det exakta innehållet skulle kunna vara till skada för uppdragsgivaren om det avslöjades. Om vetenskaplig oredlighet skulle beläggas i uppdragsforskning är det emellertid viktigt att beslutet rörande oredligheten likväl utformas så att det i sitt huvudinnehåll inte behöver sekretessbeläggas.

Information till rektor innan beslut fattas efter fortsatt utredning

I ärenden där misstankarna varit tillräckliga för att fortsätta utredningen efter den förberedande fasen ska Etiska rådet noggrant informera rektor om vad utredningen, enligt detta organs uppfattning, kunnat bevisa.

Vissa särskilda åtgärder som kan komma ifråga efter ett beslut i vilket det fastslagits att vetenskaplig oredlighet förekommit

Det är väsentligt för upprätthållandet av hög standard i forskningen och tillit till forskningsverksamheten att resultatet av utredningen görs offentligt i de fall rådet har fastställt att det förekommit vetenskaplig oredlighet. Efter omständigheterna får bedömas om särskild

information bör lämnas t. ex. till vetenskapliga tidskrifter som publicerat berört material och om det finns behov av information i tidskrifter om vad som har framkommit i utredningen. För det fall att den som befunnits skyldig till vetenskaplig oredlighet har ett vetenskapligt uppdrag hos någon myndighet, bör prövas om myndigheten ska underrättas.

Det ankommer också på rektor att avgöra om det finns grund för att överväga disciplinära eller andra åtgärder, vilka riktas mot personal eller studenter. Likaså ankommer det på rektor att i personalansvarsnämnden ta upp frågor om någon bör skiljas från sin anställning.

Särskilda regler rörande forskning finansierad av USPHS

Beträffande forskning som finansieras av USA:s Public Health Service ska handläggningen dessutom ske i enlighet med de regler som anges i U.S. Federal Regulations 42 CFR, delarna 50 och 93, i den mån de är tillämpliga och inte strider mot tvingande svensk rätt. I den mån dessa regler däremot avviker från ovanstående handlägningsordning ska den amerikanska federala regleringen ges företräde.